

Womhaj Bóh!

Cyfło 32.

7. augusta.

Łétnik 8.

1898.

Szerebke njedzelske łopjenka.

Wudawaju ło kóždy łobotu w Smolerjez knihicziščerzni w Budyschinje a łu tam dostacź sa sčtwórtlétnu pschedplatu 40 np.

9. njedzela po światej Trojicy.

Łut. 16, 1—12.

Kak pjenjesy prawje naložujemy?

Tak mudrje kaž džěczi teho śwěta ło sa swoje semšte dalepschindženje staraja, tak mudrje dyrbjaja džěczi teho śwětkła sa njebjestim žiwjenjom stejecź nawuknucź. Njeprawy sastojuńik widzi czaš pschincź, hdžež wjazy w swojim sastojuństwie njebudže. So njeby potom khlěba tradał, cžini wón febi swojeho knjesownych dołžnikow pscheczelow, s tym, so jim jich dołh poniži. To běsche mudrje, a tule mudrosć tón knjes swojim wuczomnikam poruczuje. Dokelž tež sa naš czaš pschindže, hdžež njebudžemy wjazy sastojuńizy na Božich kublach, s druhimi słowami, hdžež dyrbinym wumrjecź, dyrbinym nětčizich czaš prawje wužicź sa wěcznosć, a wošebje czašne pjenjesy a kubło, kiž je nam tón knjes dał, tak wužicź, so wěcznych kubłow nješhubimy. Džeržimy ło pschi našchim scženju tejele wěrnosće, potom móže nam pschirunanje wo njeprawym sastojuńiku s wulkim žohnowanjom bycź. Wone chze naš nawuczić, kak swoje pjenjesy a kubło prawje naložimy.

1. Kak mało jich to rosumi! Na jenym boku nahrabnosć hromadže drapa, keltož samože, a pokłady hromadzić ło powšchitkownje jako samyšł žiwjenja wobhladuje; na druhim boku ło kubła lohtomyšlnje pscheczinjeja a ło sda, kaž bychu ludžo doczakać njemohli, so bychu prošerjo byli. Sčtož łu knano stari hromadželi ło śwěru prózujó, mlódzi róšno mjetaja. Nahrabnosć a

pscheczinjenje, to je to dwoje naloženje pjenjes w śwěcze. — Ale kak porědko widžisch, ło ludžo pjenjesy prawje naložuja, tež kšesczijenjo! Sznano w žanym druhim nastupanju ło kšesczijanstwo našeho czaša njeje tak śwětne scžinilo kaž w nastupanju pjenjes. Na Israelu leži poklecze njepraweho mammona dla, kotryž mějesche Achán w swojej hěcze. Tón pschah, kotryž dženska na Božim ludu wotpoczujje, so swoje nadawki njedopjelni, je pjenježny pschah, pschah služjenja mammonaj. O so bychu tola kšesczijenjo, wěrjazy a kłutnje sa tym stali, na žadny pad pokłady hromadžecź. To pak je po sdcžu tón knjes podarmo sakasał a hrosna nahrabnosć ło sady wurěczow kłowa, kaž něhdže: Ja dyrbjó ło tola sa moje džěczi staracź. Wěscze dyrbiš ty to, ale hdž ty sa nich telko pjenjes nahradžisch, so móža wot danje bjes džělanja žiwi bycź, potom ło ty sa swoje džěczi nještarasch, ale ty jim škodžisch. Kelko šhubjenych know je, dokelž tón pachol wjedžesche: nan ma pjenjesy! Kelko nješbožownych mandželstwow, dokelž wjedžachu: ta holza je bohata! Kelko swady mjes bratrami a kotrami bohateho herbstwa dla! Wucź twoje džěczi spěwacź a džělacź, to je lěpje, hacž hdž jim pokłady hromadžisch. A potom, sčtož pscheczinjenje kubłow nastupa, łu žiwjenšte potrzebnosće po stantach a powołanjach, po starobje a sđžělanosći jara wschelake, a ty njetriebasch twoje kšesczijanstwo s tym pokasacź, so w hubjenej drascze kłodžisch, a so je twoje bydlenje kłuduschke bjes wscheje pschnosće. Ale wulki rosdžěl je mjes jednorym, stancze ło pschihodžazym, strowosći wužitnym žiwjenjom a

njerofumnym pšhecžinjenjom. A tola kelko njenufnych wudawkow je w kšhefeczijanſkich domach ſa draſtu, ſa dobre jėdže a picže, ſa ſwėtne ſwjeſelenja. Towariſchne praſchenja chzedža wotſtronicz, a njewidža, ſo bywa wona pšhes tajke pšhecžinjenje pšhezo kšutniſcha, hłubina mjes bohatymi a kšudnymi pšhezo wjetſcha. Kelko runje dženſniſchi džen wot teho wotwiſuje, ſo kšhefeczijan prawe ſtejniſchežo k pjenjeſam doſtanie, ale mało jich roſumi i pjenjeſami prawje hoſpodaricz.

2. Kaſ to nawuſnjemy? Jaſto jniſt na tym wot teho kšhefeczijan nam na kšwilu dowėrjenym kuble. Haj, my njeſſmy ani wobſedzerjo, ale jenož jaſto jniſt. Jedyn najwjetſchich bludow je, hdyž nėchtón praji: Moje ſamoženje mi ſluſcha; ja móžu i nim čzinič, ſchtož chzu. Móže kšhefeczijan taſ rėczecž, kiž wė, ſo wſchitko, ſchtož wón ma, temu kšhefeczijan ſluſcha? Njeſſmy my ſami jeho wobſedženſtvo? Njeſluſchamy i čželom a i duſchu temu, kiž je naſ wuſupil? Naſche pjenjeſy dyrbjale ſame wuwſate byčž? Kaſ ſpodžiwne! Moje čželo mi njeſluſcha, ja nimam tu ſwobodu, moje ſtawy k hrėchej a njeprawdoſčzi wužiwać a i mojimi pjenjeſami ſmėl ja čzinič, ſchtož kuliz chzu? Nė, tón kšhefeczijan je prawy wobſedzer, my ſmy jeho jaſto jniſt a mamy tu pſchiſluſchnoſč je w jeho ſlužbje nałožecž. — Kaſ to nawuſnjemy? Jaſto čžlowjeſ wėcznoſčje, jaſto čžlowjeſ, kotryž wė, ſo junu rėka: Čžin rachnowanje wot twojeho hoſpodarſtwa, a kiž teho dla i bojoſčzu a ſe rženjom čžini, ſo by ſbóžny byl. O kaſ ſo tajzy hladaja tych ſtrachotow, kiž na pjenjeſach wiſaja, tych ſpytowanjow a ſchłódných loſchtow, kotrež ſlužobnika mammona podnurja do ſkaženja a ſatamanſtwa; kaſ ſo ſtaramy, jeno ſwėrny w najmjeſnim, tež w nałoženju ſwojich kroſchow ſo wopolaſacž, ſo bychmy wulkeho a wėrneho kuble dželomni byli po ſłowach teho kšhefeczijana! Potom bywamy tež ſwėdomliwiſchi w pjenježnych wėzach, potom ſo pruhujemy pſchi ſwojich wudawkach, hacž pšhed kšhefeczijany wóčžkom wobſteja a my ſo kšutnje modlimy: Kšhefeczijan, daj mi taſ pšhes čžakne kuble kšhodžicž, ſo wėcznych njeſhubju.“ — A ſkóncžnje — kaſ to nawuſnjemy? Jaſto pšhecželjo kšudnych, kotryž w njeprawym mammonje kraſny brėdł widža, ſebi pšhecželow ſčzinič, kiž naſ horje woſmu do tych wėcznych hėtow. To je bójjſta mudroſč, i kotrež tón ſbóžnik to, ſchtož je jim taſ wjele k njeſbožu, tym ſwojim k ſbožu ſčzini, hdyž wón praji: „Sežinčze ſebi pšhecželow i tym njeprawym mammonom! Stare, maſane pjenjeſy — wone tola njedyrbja jenož w ſlužbje ſebicžnoſčje poſlecze a ſkaženje pſchinjeſč, ale wone dyrbja wjele bóle w ſlužbje luboſčje kšhefeczijany kraleſtwa twarič pomhacž. Wone dyrbja tež brėdł byčž čžertowe kraleſtvo ſanicžicž a čžlowjeſam ſbóžnoſč pſchihotowacž. Wėježe, pjenjeſy rėkaja njeprawy mammon a wjele hrėcha a ſylſow wiſa na nich, ale hdyž my wſchudžom Bože domy naſtawacž widžimy, ſnutſtownje luboſnje wupyſchene, hdyž my wuſtawy widžimy, kotrež je luboſč natwarika, byhlenja ſa kšornych, ſa hubjenych, hdyž ewangelijon won dže do wſchėch krajow a ſo taſ Bože kraleſtvo twari — njeje to wſchitko i pjenjeſami ſčzinič? Njech ſu te 30 ſlėbornikow Judajſchej w porſtach palile, Marja mjejeſche radoſč na tyh pjenjeſach, ſa kotrež wolij kupi, i kotrymž Jeſuſa žalbowaſche. Hdyž wopacžne nałoženje pjenjeſ do hele čžeri, wotwrja prawe nałoženje wuhlad do tyh wėcznych hėtow. Čžinčze ſebi pšhecželow i tym njeprawym mammonom. Bječze ſo po potrebnocžach tyh ſwjatych horje. Sbožni

ſu čži ſmilni, pšchetož woni budža ſmilnoſč doſtač, jow hižo pšhes dobroproſchenje pobožnych kšhefeczijanow, a junu, hdyž tón kšhefeczijan i hnadny k nim rėkaje: Džicze nuts k waſcheho kšhefeczijana wjeſelocž! —

Taſ nawuſnjemy pjenjeſy prawje nałožecž, hdyž pšhezo wopomniſch: Ja ſym Boži jaſto jniſt; ja mam rachnowanje čzinič wot mojeho hoſpodarſtwa; ja chzu ſebi pšhecželow čzinič i tym njeprawym mammonom.

Paſtricki hólz.

Abbaſ i pſchimjenom Wulki, kral Perſicki, bėſche ſo nėhdy na hoſtwe ſabludžil. Taſ dónđe na horu, hdyž paſtricki hólz ſtadło wozow paſeche. Hólczek bėdžeſche pod ſchtomom a dujeſche na ſwojej tarakawje. Luboſny hólz jeho ſpėwa a wčzinoſč wabjachu krala bliže. Sprawne hólzowe woblicžo ſo kralej ſpodobaſche. Wón poča ſo hólza ja wſchelakim wuwopraſchowacž a krute a prawe hólzowe wotmolwjenja jeho wſcheho ſaſlapichu, doſelž bėſche tola tónle hólz bjeſe wſcheho roſwucžowanja pſchi ſwojim ſtadle wotroſt. Wón ſebi tole hiſčje wſchelako roſpomina, hdyž jeho wėſir pſchitupi. „Stup ſem, wėſiro!“ ſawola wón jemu napſhecžiwu, „a powjeſ mi, kaſ ſo tebi tónle hólz ſpodo- ba?“ Wėſir pſchitupi, kral ſo hólza dale wuwopraſchowaſche a hólczek jemu ſtajnje wotmolwi. Jeho kšrobloſč, jeho roſomny roſkud a jeho ſprawnoſč krala a wėſira taſ ſajachu, ſo chzyſche jeho kral ſobu wſacž a roſwucžowacž dacž, ſo by ſhonil, kaſ mohł taſte dary pod wodženjom roſomneho naſhonjeného wuczerja roſwivacž.

Kaž pólna jednora róža, kotruž ſahrodnik i kšudeje ſemje wuſbėhne a do bohatſcheje ſemje ſažadzi, bóryſy ſwoje kwėtki po- wjetſchi a i rėuſchimi barbami pyſchi, taſ roſwiva ſo tež paſtricki hólz, priedy dužli ſo nėchtó dohlada, a bu bóryſy muž pólny počžinow. Kral lubowaſche jeho džen a bóle, narjekny jemu Ali bey a pomjenowa jeho ja ſwojeho prėnjeho poſladnika.

Ali bey mjejeſche wſchč počžinki, kotrež ſo jenož na dobo na- kopicž hodža: wón bėſche bjeſe wſcheho ſmylka we ſwojich waſchjach, ſprawny a mudry we ſwojim jaſtojnjtwe, darniwy a nadobneje myſle pšhecžiwu zuſym, ſwólniwy pšhecžiwu kóždemu, kotryž jeho wo nėſchto proſcheſche, a hacž runjež bėſche wón kralowy lubiſch, dha bėſche tola wſchón ponižny. Schtož jeho paſ pšhed druhimi perſickimi dwórkimi ludžimi najbóle wuſnamjenjeſche, bėſche jeho njeſebicžiwocž, pšchetož ženje njedaſche ſebi wón ſwoje poſluženje mytowacž, jeho pėtne ſtutki žórlachu ſo i najčreſtwiſcheho žórla: wón ſebi jenož pšhejeſche, ſo by wón i wužitkom ja čžlowjeſtvo žiwy byl. Tola wſchėch tyhle počžinow dla ſo wón tola nje- ſmim, ſo njebychu ſo dwórkny ludžo na njeho pſchikłodželi, doſelž na jeho poſbėhjenje i potajenej ſawicžu hladachu. Woni wleczechu jemu wſchelake paſle a chzyſchu, ſo by wón kralowu domėru ſhubil. Tola ſchah Abbaſ bėſche kral i porėdkimi kajkoſčemi, nje- dowėra bjeſe wſcheje pſchicžiny bėſche ſa jeho nadobnu duſchu pſcheniſta a Ali bey woſta w nahladnoſčzi a mėrje žiwy, domiž bėſche jeho nadobny ſchkitowacž i kujeſom.

S wulkim njeſbožom bėſche, ſo tónle nadobny kral wumrje, a ſchah Seſi, jemu ſlėdowazy, wobkručzi ludowe ſkórbny, ſo dyrbja dobri a duſchni kujezerjo runje taſ wumrjecž, jaſto druſy čžlowjeſojo. Wón bėſche wſchón na wopacž wot ſwojeho prijedownika; njedo- wėrny, hroſny a ſtupy. Hdyž móžeſche krej pſcheliwacž, dha mjejeſche woliſchewjenje jaſto lačny je ſchleſzu čžerſtweje wodny. Taſteho kujezerja bėchu Aliowi njeſchecželjo ſwocžakowali a jich potajna ſawicž ſo na dobo ſažo hibaſche. Woni ſo wſchėdne na wyſchſcheho poſladnika pſchikłodžowachu; tola kral ſe ſpocžatkom na to njeſedžbowawaſche, doniž ſo jim ſkladny podawł njepoſicžzi, kotryž po ſdacžu jich pſchikłodženja wobkručzi.

Kral chzyſche mjenujzy drohotny mjecž wuhladacž, kotryž bėſche ſchah Abbaſ wot turkowſkeho kšžora darjeny doſtał a na kotryž nėkoti dwórkny ludžo ſpominaču. Tola mjecž niħdže nje- uamaſachu, hacž runjež bėſche w Abbaſowych ſapiſkach ſapiſany. Duž tuſaſche ſchah Seſi na ſwojeho poſladnika, ſo je tón ſpom- njemy mjecž wotwjedł. To bėſche, ſchtož bėchu ſebi jeho nje- pšhecželjo pſcheli; woni podwojichu ſwoje pſchikłodženja a wobraſowachu jeho jaſto najbóryſkeho jebaka. Woni powjedachu, ſo je mnohe kšėže natwaricž dał, ſo mohł tam zuſch hoſpodowacž; tež druge ſjawne twarjenja je ſa wulke pjenjeſy natwaricž dał.

Zako nahi mladzenz je ho k dworej pchijal a netkole ma nje-
wumëromne bohactwa. S wotfel mohł wón wšchë tele bohactwa
mëcz, s kotrymiž je wón swój dom napjelnił, jeli je njeby kralow-
skim pokladam frantyl. Ali bey fastupi runje pola swojeho krala,
jako jeho njeprscheczeljo jeho wobstworžowachu. S hnëwnym, furo-
wym pohladanjom sarjekny kral: „Alijo beyo, twoja nješwëra a
nješprawnošć je ho wufopala, ty by swoje fastojnstwo šhubil a
ja dwë nježeli mašch swoje sličbowanje pschedpołożicž.“ Ali bey
ho tež ani s najmjeišcha njeపోstróži, dofelž mëješche cžište, nje-
womasane šwëdomje, tola wón šebi pomyšli, kał straschne mohlo
to bycz, jeli so ho jeho njeprscheczelam dwë nježeli cžaša wostaji,
prjedy hač wón swojou njewinowatošć dopokaže.

„Knježe!“ sarjekny wón, „moje žiwjenje je do twojeje ruki
podate. Za šym hotowy, klucze k kralowym pokladam a pychu
cžešće, kotruž by mi domërił, dženša abo jutije psched twójim
trónom šapoložicž. Šeli so cžešch swojeho njewólnika se swojej
pschitomnošću wobhnadžicž.“

Tajka prošwa bëšche kralej wulzy witana, wón ju pchija a
wobhlada a pschhlada hnydom na druhi džen pokladnizu. Wšcho
bëšche w najlepšich rjedže, a Ali bey pschepokaja jeho, so je schah
Abbas pytaný mjecz šam s pokladnizu wšal, so je s jeho demantami
druhu pychu debicž dal a so to njeje do pokladnikowych šapšow
šapšal. Kral njemóžesche na to ničzo napšchecžiwicž, tola nje-
dowëra je nješprawna a cžuje ho šranjena, hdyž ho wona šama
we swojich wopacžnych, we swojich tukanjach bješe wšcheje pschi-
cžiny na dobo šjebana šačuje. Kral wumyšli šebi teho dla šhëtije
nělajtu pschicžinu a pschewodža jeho do jeho doma, so by tam
wšchë te drohotnošće wuhladał, wo kotrychž bëchu jemu jeho
dwórsžy ludžo powjedali, tola ho wulzy wudžiwajo wuhlada, so
je tež tu wšcho došpoknje hinał. Wšchëdne wobwëšchki krynjachu
šcženy, wó jstwach njebëšche wjazny, dylžli najnujšich domjaza
nadoba, a Šefi dyrbjesche šebi šam wušnacž, so šreni poddan
lëpje bydli, dylžli přeni pokladnik jeho kralestwa. Wón šhańbowa
ho teho dla druheho šjebanja a cžyšche woteńcz, jako jemu jedyn
dwórski cžlowjet durje, s dwojimaj želesnymaj šašuwatomaj ša-
wrjene, na kónzu šhoda pokaja. Kral k nim pschischedšchi woprašča
ho, šchto wón šady tał wulkič šamkow a kutyč šašuwatow
šhowa. Šdajče ho, so ho Ali bey poštróži a so ho nahle ša-
cžewjeni. Tola bóršy šašo wodhčnywšchi sarjekny wón takle:
„Luby knježe, w tymle pokoj šhowam najlubsche, šchtož je na
šwëczje moje, moje woprawdžite šwójstwo. Wšcho, šchtož by hač
dotal w tymle domje wuhladał, je kralowe, mojeho knjesowe.
Šchtož pak tónle pokoj šhowa, je moje, ale to je ša kóždeho
potajnstwo, a teho dla prošču, njeపోžadaj, so by to wuhladał.“

Alijowy njemër šesda ho njedowërnemu Šefijej wuras wino-
watošće a wón porucži kručze, so maja ho durje wotewricž.
Pokoj ho wotewri, ale hlej! šchtyri bële šcženy s paštyškim kjom,
s tarakawu, s wjetkej draštu a s paštyškim dypšacžtom wupyšchene,
to bëchu poklady, kotrež tele želesne šašuwati a šamki šawrjene
šhowachu.

Wšchitzy pschitomni ho wudžiwachu a schah Šefij šhańbowa
ho s šfecžim rasom, jako Alij bey s najwjetšej ponižnošću takle
šarëčža:

„Móžny kralo! Zako mje wulki Abbas na horje nadeńdže,
hdyž ja swoje stadlo pašech, bëšche tale šhudoba moje jenicžte
bohactwo. Wot tutych cžašow šem šhowam je jako swoje jenicžte
šwójstwo, jako pomnik swojeho šbožowneho džëczatšwa! A na-
dobny knježer bëšche psche šmilny a dobrocžiwny, so by mi to wšacž
mohł. Ššym wëšteje nadžije, knježe, tež ty mi to njewošmješch a
dowolišch mi, so ho s nim do tamnych pokojnych dolow wróczu,
hdyž bëch we swojej šhudobje šbožownišchi, dylžli tu w bohactwoje
twojeho kralowskeho dwora.“

Alij mjelcžesche a wšchitzy pschitomni bëchu hnucži, so s hłogom
šaplakachu. Kral wušlecže ho swojou kralowšku pychu a napoloži
ju Alijej. Šawijež a pschikłodjenje bëšchtej s hanibu poraženej a
nješmëdžišchtej ho nihdy wjazny napšchecžiwno tał nadobnej dušchi
posbëhnycz. Alij bëšche hyscže dolhe lëta živy a žnejesche myto
šwojich počinkow, lubošć a počejëčowanje cžaš swojeho žiwjenja
a po jeho šmjercži bëchu šylšy cžiche šhwalenje nad jeho rowom.
Wšchitzy mëšcženjo pschewodžichu jeho cžëlo k pošlednjemu wot-
počinku a hyscže potomnizy šhwalachu jeho štajnje jako na-
dobneho a nješebicžiweho Alija.

Wšchelate s bliska a s daloka.

— Šandžena njedžela nješesche tu šrudnu powješć psche
wšchón našch wótzny kraj, so je wječch Bismark šobotu wječžor
w 11 h. wumrjel. Našch lud šteji hluboko žarujó pschi jeho rowje.
Ššón přjedawšich cžašow ludny našcheho wótzneho kraja šjednocžicž
k móžnemu swjaslej němskeho šhëžorstwa, wječch Bismark de škutka
štajil. Tón wottytčnyj kónz we woczomaj wón swój škutł pschi-
hotowasche, hač ho jemu poradži w lëcže 1871 tón krašny twar
dokonjecž. Šeho mjeno wostanje w džaknym wopomnjecžu pola
našcheho luda do wšcheho pschichoda. Wšemy derje: šchtož našch
lud je, šylšy a widžany we wukraju, to je na přenim mëšcže
šašlužba našcheho Bismarka. Šeho horjaza lubošć k wótznemu
krajey, jeho nješpróžniwe škutkowanje ša šbože žykeho luda, jeho
šchescžijanska myšl a wëra, kotraž ho rjenje šjewi w tym wožnym
wuprajenu: „Wly Němžy ho Boža bojimy, hewał nikoho po
žylym šwëczje!“ — šu počinku, kotrež dyrbja nam šahorjazny
pschikład bycz. Našch lud je kaž wošhrocženy, — kaž by swojeho
duchowneho Wótza šhubil, hdyž Bismark wjazny mješ nami njeje.
Wšchitzy cži wulzy rjekajo s tamneho wulkeho cžaša domoj šhwa-
taja — najprjedy šhëžor Wylem I. — ša nim Woltka — a nětko
tež Bismark wot naš dže. Šenicžki wulki wójwoda je hyscže
živy kral Albert Šafski. Šemu budže wutroba hluboko hnuta
w tych dnjach, hdyž pošledni jeho šobudžëlacžer k pošlednemu
mërej dže. Šhëžor wo šemrjecžu Bismarka šhoniwšchi je ho
hnydom wot swojeho pucžowanja s polnožneho morja domoj
wróczil a žykeny wójšku a wyschnošćam šjawne žarowanje po-
rucžil. Šo swojej woli cže wón w swójim šafskim lëšu na
malej hóržy pola Fridrichšruha šhowany bycz. Dofelž pak ma
ho tón wjelb halke natrwarič — pschetož wón njechasche, so by
ho to pschi jeho žiwjenju štalo — ho nětko žana šjawna pohrjebna
šwjatacžnošć mëla njeje, ale wješny duchowan je cžëlo po-
žohnowal. Wšchi tym šu jenaž šhëžor a šhëžorka a Bismarkowa
šwójba pódla byli. Najšterje šmëje ho potom wulka šwjatocžnošć,
hdyž budže jeho cžëlo tam šhowane, hdyž šmëje swój wotpočink.
Bismark je šam wšchitko poštajil, kał dyrbi ho s jeho šhowanjom
mëcz a po jeho myšli je, so by ho pohrjebna šwjatocžnošć
jednorje bje wšcheje pschi mëla. Wón je šam poštajil, šchto
dyrbi ho na jeho pomnik pschi jeho rowje napšacž: Wječch
s Bismark, rodženy 1. haprleje 1815, wumrjel . . . a pschi-
štajenje: Ššwëny němski šlužobnik šhëžora Wylema I. Šajke
džëlbracže je jeho šmjercž wšchudžom namakala, ho napšacž njeda.
Žyke wošny polne wënzow wšchëdnje do Fridrichšruhe pschijëdu.
Žyly wukraj cžešćzi wulke šašlužby teho wulkeho muža, kotrehož
je nam Boža milošć wobradžila. Wly pak drje wëny, so to
njeby po woli njebočicžkeho jeho šašlužby s wyšokimi šlowami
posbëhowacž, najlepšchi džak je Bismarkej, so jeho lud w jeho duchu
šdžerži, šchtož je wón nam dobył a s móžnej ruku wobtwjerdžil.

— W 79 lëcže je njedželu wječžor wumrjel justizny radžicžel
Móšak Šlošopólski. Wón bëšche jako rëcznik pytaný a widžany
a je tež 2. šafski wotrjek jako přeni šapóšlanž w šhëžorstwowym
šejmje šastupowal. Šam bëšche wón luby, dofelž bëšche wón
dobry Ššerb. Wošebje jeho mlodošć šwižuje njedžëlomnje s wo-
tucžazym narodnym žiwjenjom našcheho luda. Zako gymnasiašta a
tež pošdžičho jako študenta je ho wón šwëru próžowal wëdom-
nostnje w Ššlowjansktwoje džëlacž. Šnaty je nam wot njeho wu-
daty pscheložk Ššafaritowych knihow. Šdyž tež jeho powoľanje
jeho wotdžeržowasche, so by šjawnje ho wobdžëlił na našchich
narodnych naležnošćach, jeho wutroba bëšche nam štajnje pschi-
šhilena. We tym mamy rjane šwëdcženja. Šdyž ho wo to jednasche,
našche narodne próžowanja podpjeracž, bëšche wón tu s pomožu.
Šenicžke wušbëhnyemy, so je psches swojou darniwosć wudawanje
Šejlerjowych špišow špëchowol. A šchto cžyl tych Ššerbow
licžicž, kotřiz šu pola njeho, kiž by se Ššerbami štajnje šerbški
powjedal, prawišniku radu pytali a namakali! Našch šerbški lud
jemu džakne wopomnjecže šdžerži!

Špëwaj a džëtaj.

I. Špëwaj.

Porjedženka: Šniha, s kotrež tele rošpomnjeńki podawamy,
je špišana wot Šustawa Šteudy niz Šrudny.

(Šotracžowanje.)

Nětko wobladamy jich šrjedža w žiwjenju a najwješšichim
wužiwanju žiwjenja wot duchowneje a wëczneje šmjercže wob-
datyč, a woni šebi na to njepomyšla, haj woni maja ho ša mu-

drnych a tych sa blašnow, kotriž su khotnje živi a žebi na žmjerč a dale žmjerče myšla; woni žebi njechadža pomhač dacž, ale sažpivaju napominanje a tych, kiž jim pokutu předuja; wěru wótzow maju sa džěczazy njerofom a wěra radšcho bjesbóžnym pišmam dyžli žwjatemu pišmu; woni wopuščeža teho čłowiskeho pschecžela, kiž njelicžomnych spróžnych a wobčeženyh wofschewja a je sa čłowjekow žwoje žiwjenje wostajil a bęža sa samjednikami luda, kotriž pschi derjehiczu čžela na sbože dušche sabudu a i wjetšcha jenož to žwoje pytaja. A wjele jich je, kotriž do Božeho doma njepšchindu, ale jenož do koczny. Sich nusa a wotrocžitwo tebi blifko dže; ty by jim rad pomhał a tola móžnoty njewidžiš jim blifko pschińč a jich wukhowacž. Sčto tebi wostanje hacž k temu wucžefnyč, pola kotrehož žana wěz njemóžna njeje a kotryž čłowiske wutrobny kaž wodowe rěki wodži, hacž nutnje we wótcze-naschju prošnyč: „Pšchindž tvoje kralestwo!“

Albo nusa sańdže do nascheho doma. My stejimy pschi khorozu. My widžimy, kač žo khorocž pohóršuju pschi wšchěm žwěnym hladanju a lěkarškej žwědomliwocž. Najhórsche hrošy — žmjerč — kónž žiwjenja, kotrež bęšche nascha radošč a nascha nadžija. W tajkej tichěpnošči póblašchtej něhdy tej žotfi Marja a Martha k Jesuše a daschtej jemu praajicž: „Anježe, hlaj, kotrehož ty lubo mašch, tón khoru leži.“ A jako Luther žwojeho žwěrneho pschecžela a žwěrneho žobudželacžerja Melanchtona we Weimarje tajkeho psched žobu widžejche, žo wón sastróženy wot khorozža wotwobrocži a prošesche i wěražnym sahorjenjom teho wšchedomóžneho Boha wo jeho džiwnu pomoz. My ničžo lěpscheho njesamóžemy, hacž so bychmy po tych kšesčžijanach čžinili.

Ty žy žnano psched wažny nadawł stajeny, kotryž psche wšcho dže, sčtož mějesche hacž dotal sašacž a psched kotrymž žo pschi wšchej radošči tola w tej myšli styschče, kač móhle jenicžke samjenje žyly skutk sanicžicž. A tola žnano twój a tych twojich pschichod wot teho poradženja wotwišuje. Wě žo, potom ty wšcho niž jenož žam je žobu rospominajch a njepytašch jenož pola dobrnych a nashonjennyh pschecželow radu. Ně, to prašchenje, kotrež tebje hnuje: „S wotkal pschindže mi pomoz?“ tebje k temu čžeri, pola kotrehož je jenicžny prawa pomoz a wot kotrehož móže žyła pomoz pschindž. Ty žo modlišch.

My mamy prawnu pokutnu hodžinu w naschim žiwjenju, to žamo na najlěpschich skutkach, kotrež žmy čžinili, wjele njedospołnoščje pytnjemy, so wšcha hordocž kaž scžina žo wotkama a žo nam te hlubiny pokaza, pschi kotrychž žmy kłodžili. Sdyž tač w naschich wutrobach hrma, potom sažpivamy to žlowo njewěry: „Něčžišchi čłowjek njetreba hnady, wón žebi hrěchi žam woda“; potom bywa nam wěsto, so prawy wutrobny mēr i njebež pschindže; potom pytamy wukhowanje pola teho, kiž je tym žwojim žwój mēr žlubil a prošny.

„Ach wostań pschi naž i hnadu,
Hlaj, žwěta wječžor je,
So njepšchindžemy k padu
Pšches čžerta lěpnoščje.“

Me čžesčcho hiščeže hacž šle dny je licžba dobrnych dnjow šnješč. Sdyž čłowjek, sčtož k čželnej potrebnocži trjeba, žnano tež wjazy hacž to, so móže krašnje a we wješelu živy byč; hdyž žo jemu w jeho powolanju poradži, sčtož sapočžina, hdyž ma žamo wurjadne wuspěchi; hdyž wón wot žwojich žobučłowjekow dla žwojeje kšmanocžje a žwědomliwocžje džal a pschipošnacžje žněje: potom žu to wěščje dny, kotryž žo jemu spodobaju a ke kotrymž by rad rjekł: „Wostańče tu, wy šče tak rjane“. To žu wěščje dny sboža, ale porědko dny žohnowanja. Pšchetož jara lóhko móže čłowjek hordy a wěšty bywacž, šnutškowna móž móže žo šlemicž a wěra spadnyč. Wón sapomina žo na teho Anjesa špušchecžecž, dofelž je wuknył, žo žam na žebje a na čłowjekow špušchecžecž; wón sabudže modlenje, dofelž nusa jeho modlicž njewuči; wón sabudže kemschi kłodžicž, dofelž žo jemu Bože žlowo a předowanje tač pustej a krutej šdatej. Ně runje tehdomy je wofebje nušne stražowacž a žo modlicž, so njebychmy do špytowanja padnyli. Sbože čže naž špytowacž; teho dla wolažmy: „Njewjedž naž do špytowanja!“

Tamny na pscheco prawnu wobkhowa, kotrež nišdy na to prašchenje, sčto kšesčžijan trjeba, so by w žwojim žiwjenju wšchitko sbožownje wuwjedł, to wotmolwenje da: Tši wězy, mjenujžy modlenje, a sažo modlenje, a hiščeže juntrócž modlenje. Šhwajlenje a modlenje, prošchenje a džakowanje, pokutna modlitwa a

dobroproščhenje žu nam wšchitkim jara nušne. Wjes pschecžacž dyrbinu žo dženzha hiščeže modlicž. (Šotracžowanje.)

Mišionstwo mjes židami.

10. njedžela po žwjatej Trojizy dopomni naž na wutupjenje města Jerusalema a rospročhenju židowskeho luda psche wšchón žwět. Kač je Bóh tehdomy žwoju khostazu ruku na tón štwjerdženy lud položil, njeje pač wón tola israelski lud na pscheco saštorcžicž čžył, ale jeho žmilna ruka čže tež jich junu wukhowacž pod žlónčžo hnady, kotrež je žwětej šhadžalo w Jesužu Šhryštužu. A nascha pschibšluschnocž je, kiž my žwojich póbšlow ščelemy mjes póhanow, tež židowski lud wolač k temu šbóžnitej. Duž naž i dobomy tež 10. njedžela po žwjatej Trojizy pokasuje na nasche dželo mjes židami, so bychu jich šhromadžili i puščiny k temu pravemu paštyrej. We wjele Božich domach žo tohodla na tej njedželi kollektu sa mišionstwo mjes židami šbčra. Žentralne towarštwu sa mišionstwo mjes židami w Lipsku je tež w tym lěčže próštwu rospóžžalo, so by žo tale kollektu sažo hromadžila a nadžijomnje žo tež tale próštwu w tych wofadach, hdyž žo to hodži, dopjelni. S dobomy i próštwu je žo lěčžaje kopjeno rospóžžalo, kotrež kšesčžijanow wubudžuje sa žwjaty skutk mišionstwa mjes židami. Niž jenož sa te wofady, hdyž žo ta kollektu šbčra, ale tež sa wšchitkich lubnych čžitarjow žu te žlowa lěčžazeho kopjena wažne, so bychu nasche wutrobny žo jahorike sa tole dželo w tym Anjeju, kotryž žo i wulkej próžu dokonja na tym ludu, kotryž bęšche něhdy wušwoleny, ale bč žwojeje štwjerdženeje wutrobny dla wot Boha na kšwilu saštorcženy:

Jan. 31, 35—37. Tač praji tón Anjes, kiž da wodnjy žlónžo žwěčicž, a wustaji, so mēžaz a hwěšdy w nozy žwědža; kiž morjo hiba, so jeho žolny šchumja; Anjes Zebaoth je jeho mjeno. Wudželi tajke wustajenje pschede mnu šahinyč, praji tón Anjes; dha tež israelske žymjo sańdže, so był mój lud nišdy wjazy pschede mnu. Tač praji tón Anjes: Želi so žo móža horka njebeža pschemericž a delka šemje šaloženje namafacž, dha čžu ja tež sačžinyč wšcho israelske žymjo wšcheho dla, sčtož žu čžinili, praji tón Anjes.

Lubi pschecželjo kralestwa Božeho! Sdyž je žadny lud na šemi, wo kotrymž by tón Anjes podarmy žlowa rycžal, kač naspomnjene žlowa psches profety Jeremiaša wo Šraelu. Bóh je drje tež druhim ludam k mozy a k čžesčži pschindž dal, je žebi žlůžomne ščinił, so dyrbjachu i wjedženjom abo i njewjedženjom k temu pomhač, so by žo dwar jeho kralestwa pschisporjal, jeho wotmyšlenje teho sbože žo do skutka stajilo, ale hdyž bęšche jich čžasž nimo, abo hdyž do njewěry wotpadžechu, žu šahinyč a wot šemje žo šhubile a nowe ludy žu na jich město štupele. Ale tónle lud žo šžerži psches móžnu ruku Božu. Kač wěščje njebudžetaj pschecžacž džel a nóz, kač dolho šemja šteji, tač wěščje tón lud njesahinje, kač dolho budža tele wustajenja Bože w štworbje pláčicž. Kač wěščje nišdy njebeža horkach pschemericž a delkach šemje šaloženje namafacž njemóže, tač wěščje žo tež tón lud wot Boha njesacžinyč. W tych žlowach wjazy leži hacž žamo šarukowanje dalemobšacž. Bóh praji, Šrael dyrbi psched nim lud byčž wěčžnje, žymjo Šraela žo wot njeho njesacžinyč. S tym žo israelskemu ludej šawěščja, so dyrbi Boži wušwoleny lud byčž a wostacž, jemu žo žlubi, so dyrbi džela mēž teho sboža, kotrež je Bóh w tym ludu pschihotowal a wot njeho k wšchitkim ludam pschinyč. My drje žo prašchamy, čžohodla runje Bóh i tym ludom tač čžini? Njeje tón lud, kotrež bu tola wot žwojeho džěczatštwu šjewjenja Božeho dželomny, najwšchishe šjewjenje Božeje lubocžje wotpokajal, jako Božeho žyna wot žebje won wustorka? Njeje dženznišchi džel hiščeže njepšchecželki pschecžiwu wješelej powjelčž wo Jesužu Šhryštužu a to wón čžini, hacž runje Bóh tón Anjes jów je žwojim khostanjom domachpyta a je jón rospročžil do wšchěch krajow? Na druhim měščje nam tón Anjes praji, čžohodla wón tač čžini. Sa jo njecžiny wafche dla, wy i doma israelskeho; ale mošeho žwjateho mjena dla. Póhanjo dyrbja šhonicž, so ja tón Anjes žym, praji tón Anjes, hdyž ja žo žwječicž budu na waž psched jich woczomaj. (Šes. 36, 22. 23.) Tón Anjes čže žwoje mjeno wulke ščinič psched ludami psches hnadu a žmilnocž, kiž wón na tym ludu čžini. A móže wjetšcheho pschekrašnenja Božeho byčž, hacž to, so Bóh tón lud, kotryž je jeho žyna kšchizowal, kotryž je žo nětk nimale 2000 lět předowanju tuteho jeho žyna šamnył, kotryž hrěchi Wótzow a žam žwoje hrěchi pschi wšchěch žudach a khostanjach, so Bóh tón lud tola hnady pschinosmje?